

1083/2006.URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1303&qid=1548080191200&from=EN> дата звернення: 24.03.2022).

6. Andrusiv U.Y., Cherchata A. O. (2018). *Reengineering of business-processes of enterprise as an instrument of their improvement and development. Problems of modern science: Collection of scientific articles. Fadette editions, Namur, Belgium, 59-63 p.*

7. Zelinska, H., Andrusiv, U., Galtsova, O., Dmytrechenko, M. (2021). *Management of Social Risks and their Impact on the Spheres of Human Life in the Conditions of Sustainable Development of Ukraine. PROBLEMY EKOROZWOJU, 16(2), 116-124.*

8. Popadinets, I., Andrusiv, U., Galtsova, O., Bahorka, M., Yurchenko N. (2021). *Management of motivation of managers' work at the enterprises of Ukraine: innovative aspects. Management Systems in Production Engineering, Volume 29, Issue 2, pp. 120-131.*

9. Andrusiv U. Ya., Mazur I. M., Kinash I. P. (2016). *Systematic approach to the formation of management mechanism of construction enterprises innovation activity. Economic Processes Management: International Scientific E-Journal, 4, Retrieved from: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2016_4/epm2016_4_2.pdf.*

9. *Knowledge for Growth: European Issues and Policy Challenges. URL: http://ec.europa.eu/invest-inresearch/pdf/download_en/knowledge_for_growth_bat.pdf (дата звернення: 25.03.2022).*

УДК 658.1:338:633.1

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Боднар О. А., канд. екон. наук
e-mail: bodnarolena1606@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Цифрова трансформація аграрної сфери на сьогодні є пріоритетним напрямком у загальній стратегії економічного зростання сільськогосподарської галузі. Інформаційні технології стають рушіями прогресу аграрного виробництва, формуючи єдину цифрову модель аграрного підприємства, що складається з інтеграції управлінської системи, організаційно-економічних відносин, технічних засобів та програмного забезпечення.

Незважаючи на численні дослідження за даним напрямком, питання щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки аграрних підприємств в умовах цифрового середовища вивчено недостатньо глибоко, що вимагає подальшого дослідження.

Метою роботи є дослідження особливостей забезпечення фінансово-економічної безпеки аграрних підприємств в умовах цифрового середовища.

Виклад основного матеріалу досліджень. Найважливішою цільовою орієнтацією системи фінансово-економічної безпеки підприємств аграрного сектору в умовах цифрового середовища є створення необхідних організаційних та фінансових передумов для сталого зростання сільськогосподарських підприємств у поточному та перспективному періоді з

використанням можливостей сучасних технологій вирощування продукції, автоматизації технологічних та управлінських процесів, комунікації [1].

Сьогодні підприємства функціонують у нових умовах цифрової економіки, де ключовими факторами та засобами виробництва є цифрові дані (бінарні, інформаційні тощо) та мережеві транзакції, а також їх використання як ресурсу, що дає змогу істотно збільшити ефективність та продуктивність діяльності та цінність для отриманих продуктів та послуг [2].

Цифрова трансформація на підприємствах проходить у три основні етапи: аналіз бізнес-процесів та стратегічних можливостей, формування команди, що впроваджуватиме зміни, оцінка результатів [3]. Адаптація підприємства до цифрового середовища та цифрова трансформація охоплює усі сфери і процеси діяльності підприємства.

Слід зауважити, що цифрові технології створюють ряд конкурентних переваг підприємства, а саме: високий рівень конкурентоспроможності; економію фінансових та природних ресурсів; лояльність клієнтів; оптимізацію роботи з масивом; формування іміджу підприємства; швидке зростання даних та здатності їх застосовувати для сучасних технологій; швидке зростання інновацій, що підвищує ефективність; штучний інтелект в усіх сферах життя: від масової роботизації до біотехнологій [4].

Швидкі темпи формування цифрового середовища вимагають від системи управління підприємством удосконалення механізмів забезпечення фінансово-економічної безпеки, тобто врахування нових умов цифрового середовища. Усі складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки аграрного підприємства мають цифрову складову, яка з кожним циклом виробничого процесу поглиблюється. Важливо зауважити, що частина адміністративних та економічних складових механізму дублюється у цифровій складовій. Вважаємо, що із поглибленням процесів цифровізації майже усі складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки стануть цифровими.

Адаптація механізму фінансово-економічної безпеки аграрного підприємства в контексті цифрового середовища супроводжується викликами та можливостями розвитку підприємств.

Провівши аналіз викликів та можливостей адаптації підприємства до цифрових трендів та їх впливу на фінансово-економічну безпеку, можемо сформулювати основні виклики, що виникають перед підприємством: відсутність нормативного-правового поля впровадження цифрових трендів та адаптації до них; кадрові виклики: брак фахівців у сфері цифровізації економіки та відсутність їх належної підготовки; неможливість проведення належного контролю за процесами впровадження цифрової економіки; низька зацікавленість підприємств та споживачів у розвитку діджиталізації; застаріла матеріальна база; відтік інвестиційного капіталу за кордон; низький рівень кібербезпеки; корупція регіональної та національної влади.

Ефективно розроблений механізм стратегічного управління агропідприємствами за умови їх цифровізації мобілізує використання науково-технічного, інноваційного, фінансово-економічного, соціального та організаційного потенціалу. Сфери застосування цифрових технологій

стосуються: управління агровиробництвом; використання в галузях рослинництва, тваринництва; під час зберігання та переробки продукції; в процесах енергозабезпечення; у сільському соціумі. Так, у результаті впровадження технологій точного землеробства, можливо отримати не тільки економічну ефективність, але й підвищити коефіцієнт корисного використання земельного банку підприємства, регіону, країни, внаслідок чого очікується на зростання виробництва корисної аграрної продукції, що сприятиме оздоровленню нації.

Визначено, що системне та комплексне використання комп'ютерних програм таких як: PreAgri, ГІС 6 Агро, ГІС 6 ВЕБ та інші, дозволяє значно підвищити продуктивність праці, результативні показники виробничо-економічної діяльності підприємств [5, 6].

Ефективність використання наведених цифрових технологій під час стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами за рахунок швидкості та якості одержаних даних дозволить агроменеджерам формувати зростаючі прибутки, стійку й довготривалу конкурентоспроможність.

Розробка ефективного механізму управління бізнес-процесами агропідприємства має ґрунтуватися на синхронізації цифрових технологій зі стратегічним плануванням з урахуванням ресурсної бази, ринкових можливостей та обмежень. Удосконалення управління виробничими, маркетинговими, логістичними бізнес-процесами за рахунок впровадження інноваційних інформаційних технологій до стратегії підприємства сприятиме підвищенню активізації його внутрішніх можливостей та більш ефективному функціонуванню інформаційного простору екосистеми агровиробників. Внаслідок виконання таких умов можливий перехід аграрних формувань до якісно нового рівня функціонування.

Висновки. Отже, процеси адаптації підприємств до нових умов цифровізації економіки продовжують невпинно поглиблюватись. Це ж стосується і аграрної галузі. Проте в українських реаліях темпи впровадження цифрової економіки значно сповільнюються. Цифрове середовище суттєво впливає на фінансово-економічну безпеку аграрного підприємства. Проте цей вплив може бути як позитивним (зростання конкурентоспроможності, розвиток інноваційного підприємництва, зростання прибутків), так і негативним (посилення монополізації ринків та факторів виробництва, звільнення працівників, зміна способів ведення бізнесу тощо).

Таким чином, прискорений розвиток діджиталізації в агробізнесі спонукає аграріїв швидко реагувати та бути більш гнучкими під час розробки стратегій подальшої виробничо-економічної діяльності аграрного підприємства, забезпечуючи йому фінансово-економічну безпеку в умовах цифрового середовища.

Список використаних джерел:

1. Кулик К. О. Оцінка причин кризи та сильних і слабких сторін сільськогосподарських підприємств // Науковий вісник Херсонського державного

університету. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/71.pdf (дата звернення: 18.03.2022).

2. Україна 2030 Е – країна з розвинутою цифровою економікою / Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення 18.03.2022).

3. Савицька О. Салабай В. Діджиталізація управління бізнесом підприємства в контексті розвитку індустрії 4.0 в Україні. / Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. 2020. С. 62–63.

4. Лазоренко Т. Шолом І. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнесу. / Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. 2020. С. 50–51.

5. Горобець Н. М. Цифрові технології в системі стратегічного управління аграрними підприємствами / АГРОСВІТ № 1, 2022. С. 36-43. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1_2022/6.pdf (дата звернення: 18.03.2022).

UDK [338.439:631.523]:330.3:338.43

GENETIC MODIFIED ORGANISMS (GMO) WILL NOT PROVIDE A SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE

Boris Boincean, Doctor in Agricultural Sciences (Dr hab.), Professor
e-mail: bboincean@gmail.com
Selectia Research Institute of Field Crops, Balti, Republic of Moldova

Abstract. Discussions regarding the importance of GMO for sustainable development of agriculture are ongoing. Meantime, the arguments in favor of GMO are not justified and confirmed by real agricultural practices. In order to promote a more sustainable agriculture a higher diversity of crops is required together with a larger genetic diversity by using classical methods of plant breeding.

Introduction. The issue of GMO application in agriculture, mainly as seeds, belongs to the concept of agriculture intensification [1, 2, 3]. At the moment there are two distinct approaches (concepts, visions):

- agroecological (holistic, systemic) one which is providing a sustainable development of agriculture in a longer period of time.
- technological (simplistic, reductionistic) one based on industrial model of agriculture intensification oriented towards achieving a maximum level of yields and profit during a short period of time. The last vision is dominated nowadays. It is a kind of extractive and speculative agriculture.

Discussions. The affirmations regarding higher levels of yields for GMO crops are not justified and unproved by real agricultural practice. According to the report prepared by the international experts: „GMO Myths and Truths. An evidence based „examination of the claims made for safety and efficacy of genetically modified crops (2012)”, GMO crops have provided an extra field only in 5% cases in the yield experimental trials [4]. They are favorable for the appearance of „super weeds” and „super pests” with a high level of tolerance to even more toxic chemicals.

Transcontinental companies are interested to protect their intellectual property and to do marketing of both seeds and chemicals for pest, disease and weed control.